

- формувати у здобувачів освіти розуміння про техніку безпеку та санітарно-гігієнічні норми і правила роботи з персональним комп'ютером, смартфоном або іншим гаджетом для навчання в онлайн-форматі;
- виконувати під час освітнього процесу комплекси вправ для зняття загальної втоми, стомлення очей, гіподинамії;
- нагадувати і контролювати дотримання здобувачами освіти правильної пози користувача персонального комп'ютера, контролю за поставою;
- забезпечувати оптимальний темпоритм і таймінг активності й пасивності
- надавати можливість виконувати завдання без використання екрана монітора або телефона, пропонувати активне спілкування без увімкнених камер;
- формувати у здобувачів освіти почуття відповідальності за власне здоров'я.

Список використаних джерел:

1. Денисенко С. Н., Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: монографія. Київ: Атіка, 2008. 684 с.
2. Єжова О. О. Здоровий спосіб життя: навч. посіб. Суми: Університетська книга, 2010. 127 с.
3. Ядрова Д. А., Панасюк І. В. Вплив дистанційного навчання на емоційний та психічний стан учнів і студентів. *Сучасні електромеханічні та інформаційні системи* : монографія / за заг. ред. І. В. Панасюка. Київ, 2021. С. 50–60.

References:

1. Denysenko S. N., Bykov V. Yu. Modeli orhanizatsiinykh system vidkrytoi osvity: monohrafiia. Kyiv: Atika, 2008. 684 s.
2. Yezhova O. O. Zdorovyi sposib zhyttia: navch. posib. Sumy: Universytetska knyha, 2010. 127 s.
3. Yadrova D. A., Panasiuk I. V. Vplyv dystantsiinoho navchannia na emotsiinyi ta psykhichni stan uchniv i studentiv. *Suchasni elektromekhanichni ta informatsiini systemy* : monohrafiia / za zah. red. I. V. Panasiuka. Kyiv, 2021. S. 50–60.

НІКОЛАЄНКО Валентина²⁰

Запорізький національний університет
м. Запоріжжя, Україна

ORCID: [0000-0003-0493-3425](https://orcid.org/0000-0003-0493-3425)

E-mail: nikolaenkov006@gmail.com

МЕДІАОСВІТНІ КОМПОНЕНТИ У ВИВЧЕННІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Запропоновано використання різних типів завдань з курсу сучасної української літератури, які покликані сприяти вивченню літератури окресленого періоду, усвідомленню літератури частиною мистецького, культурного й духовного простору, а також розвитку навичок і компетентностей, які культивуватимуть поширення медіаінформаційної грамотності й медіаімунітету.

Ключові слова: *медіаосвіта, медіаінформаційна грамотність, медіаімунітет, сучасна українська література.*

²⁰ ©НІКОЛАЄНКО Валентина (NIKOLAENKO Valentyna)

Media Educational Components in Study Modern Ukrainian Literature. In the review, the use of various types of tasks from the course of modern Ukrainian literature is proposed, which are designed to contribute to the study of the literature of the outlined period, to the awareness of literature as a part of the artistic, cultural and spiritual space. Moreover, the tasks promote the development of skills and competencies that will cultivate the spread of media information literacy and media immunity.

Keywords: Media Education, Media Information Literacy, Media Immunity, Modern Ukrainian Literature.

Вступ. Сучасний освітній процес будується з урахуванням розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, одним зі свідчень чого є чинні стандарти вищої освіти підготовки фахівців першого (бакалаврського) і другого (магістерського) рівнів освіти різних галузей знань [1]. У цих стандартах серед низки компетентностей майбутнього фахівця передбачено й такі, що формують навички застосування в професійній діяльності сучасних інформаційних і комунікаційних технологій. Гуманітарна галузь, зокрема й філологічні спеціальності, не є винятком [3, 4]. Зазначені компетентності є важливим складником медіаосвіти, яка, з одного боку, допомагає поглибленому вивченню дисциплін, сприяючи розвитку різних видів мисленнєвої діяльності (критичне, абстрактне мислення) та опануванню методів пізнання (аналізу й синтезу), з іншого – формує й поглиблює навички медіаінформаційної грамотності й безпеки, які згідно з концепцією впровадження медіаосвіти в Україні визначено в переліку пріоритетних освітніх завдань [2].

Мета, методи і підходи. Метою запропонованої розвідки є активне впровадження на заняттях із сучасної української літератури медіаосвітніх компонентів. Цей курс є заключним у вивченні української літератури. Він ознайомлює здобувачів освіти з сучасним літературним процесом й поглиблює та розширює раніше здобуті знання й навички, сприяючи сприйняттю й усвідомленню літератури як складника українського мистецького, культурного й духовного простору, розумінню його місця у світовому літературному процесі. Використання сучасних медіаосвітніх технологій, пов'язаних із кіно, радіо, інтернетом тощо, допоможе досягненню освітніх завдань, головним з-поміж яких є розвиток всебічно розвиненої особистості, здатної до розв'язання фахових завдань і проблем, що забезпечать конкурентоспроможність майбутнього фахівця на ринку праці та формування навичок і компетентностей, які культивуватимуть поширення медіаінформаційної грамотності й медіаімунітету. Застосовано методи аналізу й синтезу, що спонукають здобувача освіти до розвитку креативності й критичного, абстрактного, аналітичного й самостійного мислення.

Основні результати. Курс сучасної української літератури є одним із освітніх компонентів освітньо-професійної програми «Українська мова та

література» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 035 «Філологія» спеціалізації 035.01 «Українська мова та література» галузі знань 03 «Гуманітарні науки». Інфомедійний компонент буде доцільним в освоєнні сучасного літературного процесу, розвине низку компетентностей (медіаграмотність, критичне мислення, соціальна толерантність, стійкість до впливів факчекінгів, інформаційна грамотність, візуальна грамотність, інноваційність, розвиток креативності), які впливають на розвиток особистості, її професійних умінь і навичок та є необхідними сьогодні для фахівця будь-якої сфери й філолога зокрема. Наприклад, формуванню вміння розрізняти факти і судження може сприяти завдання, запропоноване під час вивчення твору, який є художньою візією зламу ХХ–ХХІ ст., – роману Л. Костенко «Записки українського самашедшого». Воно передбачає підготовку й відеозапис теленовин початку нового століття. Працюючи в групах чи індивідуально, студенти обирають одну із запропонованих рубрик – політику, суспільну турбулентність, науку, культуру, осмислюють/обговорюють аспекти, які варто представити в межах обраної «телесторінки», обирають жанр (репортаж, інтерв'ю, хроніка).

Спираючись на роман Л. Костенко «Записки українського самашедшого» та залучаючи додаткові інформаційні й наукові ресурси, студенти добирають заголовок для новин, готують і знімають матеріал для міських теленовин початку ХХІ ст., який є предметом обговорення на практичному занятті. Уміння аналізувати твори різних видів мистецтв допоможе сформуванню вивчення твору М. Матіос «Солодка Даруся». Роман, відзначений Шевченківською премією, зацікавив трагічною історією буковинки Дарусі Ілашук представників інших видів мистецтв. Наприклад, Л. Скрипку, якій належить перша інсценізація твору. Прем'єрний показ її вистави відбувся в березні 2008 року в Чернівецькому обласному музично-драматичному театрі ім. О. Кобилянської, а в листопаді того ж року – постановки режисера Р. Держипільського. Вистава Івано-Франківського театру має широку гастрольну географію: окрім українських глядачів, її захоплено вітала Європа. «Солодкій Дарусі» аплодували в Канаді й Сполучених Штатах тощо. А молодий режисер О. Степашко зняв короткометражний художній фільм «Солодка Даруся». За фільмом можна запропонувати таке завдання: порівняти короткометражний художній фільм «Солодка Даруся» з третьою частиною роману М. Матіос «Солодка Даруся», з'ясувати засоби впливу на читача, глядача в художньому тексті й екранній версії, проаналізувати рівень сприйняття у творах обох видів мистецтв, емоційний вплив, інформаційну насиченість роману й фільму, художні засоби вираження й враження тощо. Студентам можна запропонувати дібрати низку світлин до історичних подій, відтворених у романі Л. Кононовича «Тема для медитації», й підготувати

віртуальну виставку картин образотворчого мистецтва до історичних подій, які відтворено в романі (колективізація, голодомор, період застою, перші роки незалежності України).

Висновки. Запропоновані завдання з курсу сучасної української літератури передбачають підвищення медіаграмотності й соціальної толерантності здобувачів освіти, спрямовані на розвиток умінь і навичок працювати з різножанровою й різностильовою інформацією, виробляти її, транслювати й шукати, опрацьовувати, бути вдумливим реципієнтом комунікації.

Список використаних джерел:

1. Затверджені стандарти вищої освіти. *Міністерство освіти і науки України*. URL: <http://surl.li/tvle> (дата звернення: 27.03.2024).
2. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція) / за ред. Л. Найдьоновой, М. Слюсаревського. Київ, 2016. 16 с.
3. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 035 «Філологія» галузі знань 03 «Гуманітарні науки» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. *ОсвітаUA*. URL: https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/65039/ (дата звернення: 27.03.2024).
4. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 035 «Філологія» галузі знань 03 «Гуманітарні науки» для другого (магістерського) рівня вищої освіти. *Міністерство освіти і науки України*. URL: <http://surl.li/srtuc> (дата звернення: 27.03.2024).

References:

1. Zatverdzhenni standarty vyshchoi osvity. *Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy*. URL: <http://surl.li/tvle> (data zvernennia: 27.03.2024).
2. Kontseptsiiia vprovadzhennia mediaosvity v Ukraini (nova redaktsiia) / za red. L. Naidonovoi, M. Sliusarevskoho. Kyiv, 2016. 16 s.
3. Standart vyshchoi osvity za spetsialnistiu 035 «Filolohiia» haluzi znan 03 «Humanitarni nauky» dlia pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity. *OsvitaUA*. URL: https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/65039/ (data zvernennia: 27.03.2024).
4. Standart vyshchoi osvity za spetsialnistiu 035 «Filolohiia» haluzi znan 03 «Humanitarni nauky» dlia druhoho (mahisterskoho) rivnia vyshchoi osvity. *Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy*. URL: <http://surl.li/srtuc> (data zvernennia: 27.03.2024).

